

an. 1590. *Urbanus VII.* ex *Rosianensi*; an. 1591. *Innocentius IX.* ex *Alexandrino*; eod. an. *Clemens VIII.* ex *Immolensi*; an. 1605. *Leo XI.* ex *Prænestino*; an. 1621. *Gregorius XV.* ex *Bononiensi*; an. 1644. *Innocentius X.* ex *Antiocheno*; an. 1655. *Alexander VII.* ex *Neritonensi*; an. 1670. *Clemens X.* ex *Camerino*; an. 1676. *Innocentius XI.* ex *Novarino*; an. 1689. *Alexander VIII.* ex *Brixienti*; an. 1691. *Innocentius XII.* ex *Neapolitano*; an. 1724. *Benedictus XIII.* ex *Beneventano*; an. 1730. *Clemens XII.* ex *Frascatino*; an. 1740. *Benedictus XIV.* ex *Bononiensi*; an. 1758. *CLEMENS XIII.* ex *Paduano*, *Episcopis*, *Archiepiscopis*, & *Patriarchis*, evaserunt summi *Episcoporum*: En 67. *Papas* ex *Episcopatibus* assumptos post prædictum *Concilium Romanum*; dum econtra tantum 66. ante exaltationem non erant *episcopi*; & sic unâ vice pluries posthabebatur, quam observabatur, can. 3. ejusdem *Concilii*.

** Jam *Clemens V.* retinuit cum *Papatu Burdigalensem* cathedram: de *Benedicto XIII.* memorat *L. B. de Pilatus*, quod post multas lachrymas novæ suæ electioni non aliâs confenserit, nisi retentâ priorē sponsâ, *Beneventanâ Ecclesiâ*: *Benedictus XIV.* pluribus annis perrexit tenere *Archiepiscopatum Bononiensem*: ergo summi *Pontifices* transeunt, si velint, retinent priorē *Sedem*, cum malunt, unâ cum *Romanâ*.

§. II.

Translationis antiquissima difficultas.

I. Contra *canonicas translationes* non quarentium eas *Episcoporum antiqui* sæpè plus difficultatis fecerunt, quam *spiritus*, & *litera SS. canonum* exposcebat; * sæpè quidem, ut *transmigrationibus* eò fortius opponerent repagulum:

* Rectè dixit *Anonymus antiquus* in tractatu de *translat.* cum *Jure Orientali* edito: *Migratio prohibita est, non translatio*; & can. 25. VII. q. 1. *Non ergò benè intelligunt ecclesiasticas regulas, qui hoc negant, causâ necessitatis, vel utilitatis fieri posse, quoties communis utilitas, aut necessitas persuaserit*; equidem *Harduinus* hanc *Pelagii II.* epistolam spuris *Isidori* meritis attribuit, nihilominus compositor rectè sensit. *Optimam*, quidquid in contrarium dixerit *Florens*, distinctionem fecit *Nicephorus lib. 14. cap. 39.* inter *μετάθεσις*, translationem, *μετάστασις*, transmutationem, atque *μετάβασις*, transitionem; quia *Nicænus canon* utitur verbo: *μεταβαίνειν*, transire, & *Sardicensis* verbo: *μεθίστασθαι*, se translocare, locum mu-

tare: hæc verba, *transmutatio*, & *transitio*, inquit Nicephorus, *de animatis*, & *eis*, qua proprio arbitrio, & voluntate moventur; transferri autem, & *translatio*, de inanimatis, atque *eis*, qua veluti ab aliis moventur, dicitur; ita, ut *transmutatio*, & *TRANSITIO* eorum sit, qui ex sede sua in sublimiores involant thronos; *TRANSLATIO* autem eorum, qui ipsi *INVITI* ab aliis alio producentur. Refert autem eo loco Nicephorus plurima exempla canonicarum translationum, à nemine improbarum, tam antiquis temporibus, quam sua ætate; sicut pridem ante ipsum fecerat *Socrates* lib. 7. cap. 35. 39., & ex eod. *Historia Tripartita* lib. 12. cap. 8., nec non *Theodoretus* lib. 5. cap. 4. & 8. Quibus solis exemplis redarguit *Balsamon* in *exposit. canonis* 15. *Nicani* illos Græcos, qui aliquando *alio* translationes improbaverant.

II. Sanè, quæ *obtentu SS. Canonum* an. 381. *S. Gregorio Nazianzeno*; * an. 418. *Perigeni*; ** an. 431. *Proclo****, velut transmigrantibus acciderunt, hæc referenda sunt, sive ad invidiam, sive ad nimis tenuem sacrarum regularum expositionem.

* De *S. Gregorio* hoc vide historiam in *part. prior. §. I. num. 7.* Adde hic, ipsam quoque *S. Ambrosium* Mediolanensem cum Synodo Italicâ plûs, quam hafitâsse, an idem *S. Gregorius* rectè pervenisset ad Patriarchatum Constantinopoleos; quanquam enim hæc Synodus, absentibus partibus, nihil *definire* voluerit, præconcepam opinionem suam tamen *Theodosio* Imp. sic aperuit: *reverè advertēbamus, Gregorium nequaquam secundum traditionem Patrum Constantinopolitana ecclesia sibi sacerdotium vindicare.* *Harduin.* Tom. I. *Concil.* pag. 845. Erant autem Occidentales isti cum *Damaso* Papâ à *Maximo* Cynico, *S. Gregorii* æmulo, finistrè præventi, usque ad eò, ut, postquam *S. Gregorius*, amore pacis, sponte abdicaverat, illi adhuc pergerent stare pro *Maximo* contra *Nestarium*, qui in locum *S. Gregorii* suffectus fuerat.

** *Perigenes*, Corinthi natus, educatus, & gradatim usque ad presbyterii honorem promotus, dum ibidem per multos annos præclarè conversatus fuerat, à suo Metropolitano, Corinthiorum Episcopo, totius provinciæ approbante Synodo, *Patrensibus* extitit ordinatus; sed hi eum non receperunt: igitur regressus est, velut *Episcopus vacans*, ad Metropolim Corinthi; contingente postea morte Metropolitani Corinthii, & Clerus & populus unanimi consensu, approbante *Ruso* Thesalonicensi, quâ Sedis Apostolica per Illyricum Vicario, *Perigenem* fecit in hunc thronum elevari. Verùm, quoniam nonnulli, apud quos tenuis obtinebat religio,

quasi canones, Episcoporum translationem vetantes, violarentur, corda aliàs unanimia à rectè facti persuasione dimoverant, idèd desuper consultus *Bonifacius I.* Papa rescripsit, *Dei consilio* sic evenisse, ut *Patrenses* populi *Perigenem* sibi ordinatum unitæ contradictionis voce arcerent, quatenus iste nunc inter suos staret tantò sublimior, qui ab externis fuerat refutatus. *Epist. 4. & 5. Bonifac. I.* apud *Constant* pag. 1020. & seqq. Vanus utique timor erat, ne peccaretur in canones per assumptionem Episcopi, aliis quidem ordinati, ab his autem constanter repulsi. Vid. *Socratem lib. 7. cap. 55.*, & *Ivonem Carnotensem in prefat. sui Decret.*

*** *Proclus* erat an. 427. à *Sisinnio* Constantinopolitano Cyzicenses ordinatus Episcopus, hi verò eum nunquam receperunt, ita, ut maneret in ecclesià Constantinopolitanà: post *Nestorii* hæretici depositionem plurimi elegerunt *Proclum*; sed resisterunt *Proceres quidam saeculares* urbis, & sub prætextu obstantis canonis plebem ad se traxerunt, ita, ut pro eà vice *Maximianus* eligeretur in Patriarcham; post hujus verò decessum demùm idem *Proclus*: mentitos esse istos Proceres, ait *Socrates* in *Hist. Tripart. relatus lib. 12. cap. 7.*, dum populo imposuere, *regulam ecclesiasticam non permittere eum, qui alterius civitatis episcopus nominatus est, ad alteram migrare civitatem*; cùm canon *Antiochenus 18.*, de talibus Episcopis disponens, eos nullatenus vetet præfici alteri ecclesiæ.

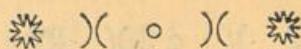
III. *Perigeni* prædicto assimilare contendit *Petrus de Marca*, *Parisiensis Archiep. lib. 5. Concordiæ cap. 33. §. 4. 5. 6. Hermetem*, de quo supra §. I. num. 11., calamum acuens adversùs *Hilarum* Papam, quòd is puniverit *Hermetem*, cùm econtra *Perigenes* in casu identico à *Bonifacio I.* Papà fuisset sub comminatione censurarum manutentus in Sede *Corinthi*. Verùm, meo quidem iudicio, diversa extitit causa *Perigenis*, atque *Hermetis*: *

* Nam *Perigenes* ne quidem ab initio ordinationis à *Patrensis* pro episcopo ipsorum acceptatus fuerat; econtra *Hermes* aliquamdiu præerat *Bitervensibus* ut Episcopus, postea modò ab his expulsus; contra quos remedium juris arripere decennio ferè neglexit: hoc est, quod exprobat *Hermeti* Papa *Hilarus* in epist. ad Episcopos Galliarum: IDEÒ se frater jam, & cœpiscopus noster *Hermes* à *Narbonensi Ecclesià* credidit jure suscipi; QUIA indignè à *Bitervensibus*, quibus ordinatus est, dicebat excludi; qui si verè hoc in se factum dolet, & LEGITIMO REMEDIO SUBVENIRE proprie scisset

injuria, vindictam magis debuit sperare perpeſis, quàm veniam perpetratis. Neglexiſſe autem videtur *Hermes* recuperationem cathedræ *Biterrenſis* propter ſpem ſuccedendi *S. Ruſtico* in *Narbonenſi eccleſiâ*, cujus Archidiaconum egerat, petitus ab eodem vivente in ſuum ſucceſſorem, cui inſolitæ rei *Leo I.* Papa conſentire noluit. Nec refert, quòd hujus invasionis primus denunciator apud Papam fuerit vir laicus, *Fridevicus*, frater *Theodorici* Viſigothorum Regis, per *Joannem* Diaconum Romam miſſum; nam *Hilarius* Papa huic denunciationi non credidit ſtatim; ſed priùs à *Leontio* Arelatensi expetiit relationem ſuper factò, eandemque ſubſcriptione Episcoporum Galliæ firmatam: hæc relatio debuit contraria fuiſſe *Hermeti*, cauſa inſuper maturè diſcuſa; nam ad Concilium Romanum ex diverſis provinciis convenerant Episcopi; pars utraque illuc miſerat ſuas legationes; intererant *Fauſtus*, & *Auxanius*, Gallicani episcopi, utrum accuſatores *Hermetis*, quòd ait *de Marca*, vel non, ignoratur: Episcoporum plùrimi cenſuerant in eodem Concilio, quòd vigor, & authoritas judicii diſtringi deberet in *Hermetem*, tanquam inſaſorem *Narbonenſis* eccleſiæ; vid. ſupra paſſum epiſtolæ *Hilari* Papæ; hic autem pepercit ei episcopo transmigranti, qui alterum talem ipſe condemnaturus fuiſſet; ſicut ſcribit *Hilarius* ibid. *Si nunc ſaltem communi omnium Domini ſacerdotum utatur animo; ſi imitetur exemplum; ſi ad hæc, quæ eccleſiaſtica quietis contemplatione utcunq; ſopita ſunt, oculis cordis intendat, & pro totius eccleſiæ pace, QUÆ SUNT MULTIPLICITER ERRATA, conſideret; NIHIL EST PROPECTÒ, quòd NON ETIAM IPSE REPREHENDAT, & erubeſcat, SIBI ANNUI, QUOD IN ALTERO LAUDABILITER IMPROBARIT.*

IV. Ex ſpiritu certè amaritudinis proceſſerat, quòd *Marino* Papæ, quem *Platina* vocat *Martinum II.*, etiam poſt mortem adhuc *Baſilius*, Imp. Orientis, iratus propter condemnatum ab eo *Photium* pseudo-Patriarcham *Constantinopoleos*, objecerat, quòd, qui alterius eccleſiæ ſponſus antè fuiſſet, non potuiſſet poſtea *Romanam* habere ſponſam.*

* Data eſt *Baſilii* epiſtola ad *Hadrianum III.*, ſucceſſorem *Marini*, perlata modò Romam ſub *Stephano VI.*, qui multà eidem authoritate reſpondit, ſicut per extenſum videre eſt apud *Baron.* Tom. X. Annal. ad an. 885. num. 11. Inſtigatòr procul dubio erat *Photius*, quem *Stephanus* vocat *ſeductorem*, qui induxerit ad has contumelias *Baſilium*: dici econtra *Marinum ſanctiſſimum, divinum, immaculatum* matris omnium eccleſiarum ſponſum, & ſacerdotem, qualis qui fuerit, licet ipſe ſilentio præteriret, la-

pides istos esse clamaturos : delibemus quosdam passus : *Obstupescimus sane, dum tuam perfectam, & illustratam prudentiam seductam videmus, ut talia contra sanctum illum virum cogitaverit. . . Dic, quaso te, quis te seduxit, ut Pontificem œcumenicum comico more scommatibus lacefferes? . . . mirari satis non possum, quomodo ita turpiter lapsus sis. Scripsisti, illum non esse Episcopum: quomodo id nôsti? Si verò id ignoras, quomodo ita praceps in eum sententiam tulisti? Quicumque dicunt, Marinum fuisse antea Episcopum, ac proinde non potuisse ad aliam Sedem transferri, ostendant illi id aperitè: scito, dilecte, & omni honore digne Imperator, quòd, licet illi impedimento fuisset, quod obiicitur de Canone, cùm tamen id nunquam fuerit, multitudo tamen SS. Patrum, & illorum autoritas, & iudicium, potuit illum constituere in primo gradu, & divina Providentia, praeoscens Ecclesie Dei utilitatem, in Sede Principis Apostolorum Petri illum collocavit. Quid verò magnus ille Gregorius, cognomento Theologus, nōne Nazianzo translatus est, & Meletius Sebaste Antiochiam, & Dositheus Seleucia Tarsum Cilicia, & Reverentius Archiphaenice Tyrum, Joannes Gerdoliâ Proconnesum, Theodorus Apameâ Selymbriam, Alexander Cappadocia Hierapolim? & multi alii diversis in locis translati sunt è suis Sedibus ad alienas: argumentum ergò Stephani hoc erat: Marinus non erat prius Episcopus, & si fuisset, rectè translatus est. Baronius verò Marinum prius extitisse Episcopum, ignota Sedis, arguit ex epist. 294. Joannis Papæ VIII. ad Athanasium Neapolitanum: presentibus his Missis nostris, Marino scilicet reverendissimo Episcopo, & Sancta Sedis nostra arcavio, & Sicone, egregio viro: esse potest, quòd fuerit quidam Episcopus regionarius, sine Sede, & sponsa.*

V. Quanta verò injuria dignitati, memoriae, corpori, ordinationibus sacris, & actis FORMOSI Papæ sub finem Sæc. IX. facta fuerit à Stephano VII., ejus æmulo, ac perverfæ mentis successore, sub obtentu illicitæ translationis, indignabunda atrocitati agnoscit omnis posteritas. *

* Non equidem negavit Stephanus, posse translationes fieri; nam & ipse prius Anagninus fuerat Episcopus, teste Platina, sed contendit, Formosum ambitiosè translatum fuisse, ut patet ex Stephani ad cadaver illius exhumatum, & in banco juris constitutum, interrogatione: Tu, cùm Portuensis esses Episcopus, cur ambitionis spiritu Romanam universalem sedem usurpasti? Luitprandus lib. 1. cap. 8. Quod scribit etiam Platina, largitione potius, quàm virtute; Sed plus credo Synodis duabus, apud Ravennam, & Romæ an. 904. congregatis, numero Episcoporum plurimo, asserentium, Formosum necessitatis causâ pro merito vitæ translatum fuisse.

Vide retrò §. I. num. 5. in fin. Et *Thomasin.* V. & N. *Discipl.* part. 2. lib. 2. cap. 63. num. 14. Aliud criminationis caput scribit *Platina* in *Stephano VII.* quia hic dicebat, *Formosum* contra jura sacramenti Romam, & Sacerdotium repetiisse, quo à *Joanne VIII.* jure spoliatus fuerat; suspectus enim huic cum esset participatæ conjurationis *Formosus*, deseruit *Portuensem* Episcopatum, & fugit in Galliam; revocatus à *Joanne* redire noluit, idèò notabatur anathemate; postea Rómam veniens, ad laicam communionem redactus, juravit, ut supra. At verò *Marinus*, Joannis successor, *Formosum* juramento absolvit, atque Episcopatu suo restituit.

VI. Rigoristis, omnem translationem Episcoporum prohibitam esse contendentibus, non suffragatur canon 21. Concilii *Antiocheni* de an. 341. relat. à *Gratiano* in *can.* 25.

VII. q. 1.; solummodò quippe solitos transitus speciosos pretextus excludit. *

* Volens, non debere Episcopum transire, nedum, si se ingesserit, sed nec, si à populis fuerit violenter attractus; neque etiam, si ei hoc ab Episcopis SUADEATUR: Silet autem de casu, quo integrum, perfectumque Concilium, præside Metropolitano, Episcopum ex causis canonicis transferret, uti de vacantibus Episcopis ad sedes vacantes promovendis statuit ejusdem *Antiocheni Concilii* canon 16tus.

VII. Nec favet difficilis cæteroqui canon *Africanus*, hujus Codicis 48., relatus à *Gratiano* in *can.* 107. dist. 4. de *Consecr.* Non licet fieri rebaptizationes, & reordinationes, vel TRANSLATIONES Episcoporum; per quem videtur translatio æquè prohiberi, ac reordinatio, & baptismi iteratio. *

* De qualibus enim translationibus hoc intellexerint Patres Concilii *Carthagenensis III.*, ostendit mox subjunctus in fonte casus his verbis: nam *Cresconius viliæ Rbergensis Episcopus*, plebe suâ devertitâ, *Tubuniensem* INVASIT ecclesiam, & usque hodie communitus, secundum quod statutum fuerat, relinqueve eandem, quam INVASERAT, plebem contemnit. Translationis verbum igitur hic accipe pro invasione, sive sui ipsius transmutatione quoad locum. *Additio.* Hic canon, prohibens rebaptizationes, reordinatio-

nes, vel translationes Episcoporum, non fuit conditus in quodam Africano Concilio, sed in Capuanâ Synodo, quam Patres Carthaginenses vocant plenariam: de hâc vide *Harduinum* in indice Tomi I. Concilior. sub an. 389., *Van Espen* commentar. in Canones posthumo pag. 333., nec non *Gonzalez* ad cap. 1. h. t. num. 17., ubi ex ritu *Donatistarum*, qui Episcopos ad se abeuntes, tanquam novos Christianos, & homines, denuò baptizabant, & ad novos episcopatus ordinabant, deduxit causam, cur Synodus Capuana ista tria in uno canone conjunxerit. Aberravit igitur *Hincmarus* à vero, nimium calens adversus translationem *Astardi*, dum ex canone isto Africano aiebat, colligendum esse, quàm grande scelus sit hujusmodi translatio, quæ rebaptizationi, & reordinationi comparando conjungitur: nam simplex, absque reiteratione ordinis, facta illicitè translatio tantum crimen non est, quantum rebaptizatio & reordinatio.

VIII. Nec etiam ratio CONJUGII *spiritualis*, quasi aliquod *divinitus* inter Episcopum, & suam Ecclesiam *conciliaretur*; licet enim hæc Patrum comparatio sit antiquissima; * ex eâ tamen non concluderunt ad aliud, quàm, *non esse QUÆ-RENDAM ab Episcopo solutionem* à suâ, nec appetendam alienam Ecclesiam, quin statuerint speciem matrimonii ex jure *divino*. **

* Conjugium istud spirituale non excogitavit primùm *Innocentius III.* Imò verò amplissimam ex antiquis habuit copiam, suum de matrimonio spirituali systema expoliendi: præverat jam an. 340. *Alexandrina* Synodus, de quâ *S. Athanas.* Tom. 1. nov. edit. pag. 379., & ex eo *Harduin.* Tom. 1. Concil. pag. 575. Hæc in *Eusebium* Arianum sic invehitur: *Quamquam Eusebius ordinationem Athanasii reprehendit, homo, qui ipse fortè nunquam ordinatus est, aut, si unquam fuit, ordinationem suam irritam fecit: nam initio quidem Beryti Episcopus fuit: reliquæque Beryto, Nicomediam venit, illam quidem contra legem deserens, istam verò contra legem invadens; & cum suam sine ullâ charitate reliquerit, alienam sine causâ occupat; prioris episcopatus caritatem alieni cupiditate contempsit; nec tamen illum alteram, quem tantâ aviditate occupârat, retinuit: ecce enim, illinc quoque discedens, alienum rursus arripuit, semper alienas civitates concupiscens, ratus, in opibus, & magnitudine urbium religionem esse sitam; & SORTEM DEI, secundum quam quisque ordinatus est, pro nihilo ducit, ignorans illud: ubi duo, aut tres in nomine Domini congregati fuerint, illic esse Dominum in medio eorum, nec secum recogitans, dictum illud Apostoli: non in alienis labori.*

laboribus gloriabor: neque pra oculis habens illius praeceptum: alligatus es uxori, noli quarere solutionem. Quodsi hoc de uxore dictum est, quantum magis de Ecclesiâ, atque aded de Episcopatu? cui cum quis alligatus est, alium quarevere non debet, ne adulter ex sacris literis deprehendatur. Eodem modo S. Cyprianus relat. in can. 6. VII. q. 1. Novatianum vocat adulterum, eò quòd Episcopatum Romanum Coyneii invalisset. S. Gregor. Nazianzen. in Orat. 17. in gratiam cum veritate redeant, qui nos ALIENAM UXOREM expetivisse ajunt, cum ne PROPRIAM quidem (Safimorum) habere voluerimus. Confer supra Siricii Papæ, vel Innocentii, canonem ad Gallos §. I. num. 6. in fin. Concilium Constantinopol. an. 536. sub Menâ in epist. ad Agapetum contra Anthymum: Ante enim multum tempus praeogitavit adulterium, & raptum hujus imperialis Ecclesiæ . . . cum propriam neglexerit ecclesiam, & viduam, ac sine viro eousque ipsam derelinquendo. Ut cætera loca omittam, ex quibus pseudo-Isidorus in can. II. & 39. VII. q. 1. sub nominibus Evaristi, & Callisti I. Papp. commentis facilè, & alisq; novitate accipere potuit parabolam suam de Ecclesiâ Episcopi sponsâ, & uxore.

** Nullibi ex conjugio spirituali intulit antiquitas praeceptum, ne unquam Ecclesiâ transferret Episcopum, multò minùs, quòd matrimonium Episcopum cum suâ ecclesiâ non esset humanitùs solubile: non ea est vis allegoricarum ad jus aliud divinum allusionum, ut ex iis mox inducatur jus divinum, circa rem, cui sic applicatur, identicum: Arg. cap. 27. de elect. cap. 13. qui fil., in quibus & aliis Innoc. III. jus divinum de unâ re anavit applicare ad aliam. Unde quoque falsus est S. Hieronymus in epist. 50. ad Oceanum, de minus uxoris viro, non multam vim inesse explicationi eorum, qui Apostoli verba: Episcopus sit unius uxoris vir, descedunt ad ecclesiam, velut episcopi uxorem: Accipe & aliam explanationem, ne tibi soli liceat, non voluntatem legi, sed legem jungere voluntati: Quidam coactè interpretantur, uxores pro ecclesiis, viros pro episcopis, debere accipi, & hoc in Nicanâ quoque Synodo à Patribus esse decretum, ne de aliâ ad aliam ecclesiam Episcopus transferatur, ne, virginali paupercula societate contemptâ, ditioris adultera quærat amplexus . . . . Violenta est, inquit, & satis dura etiam hæc interpretatio: redde igitur Scripturis simplicitatem suam, ne tuis contra te legibus dimicemus.

IX. Sicut quoque passim docuit veneranda Antiquitas, hos Episcopos his Ecclesiis à Deo dari ac præfici; * quin tamen dixerit, dari illos à DEO tanquam viros uxoribus. **

* Vide in part. prior. §. I. num. 5. epistolam I. Julii Papæ in verbis: ut eam, qua sibi à DEO TRADITA est, despiceret: §. cod. num. 11. epistolam Constantini

M. ad Eusebium: *in eo potius episcopatu permanere desiderans, quem DEI MANDATO ab initio suscepisset*: in hâc poster. part. retrò §. hoc num. 8. Dictum *Alexandrinæ Synodi: Sortem DEI, secundum quam quisque ordinatus est, pro nibilo ducit.* S. Cyprian. relat. in can. 5. VII. q. 1., ubi ait, *Cornelium Papam factum esse Episcopum de Dei, & Christi ejus judicio, & occupasse cathedram Sacerdotalem de Dei voluntate: Concilium Antiochenum an. 341. can. 21. Maneat autem in ecclesia, quam primitus à DEO sortitus est: quæ sanè fundantur in illâ S. Pauli Apostoli Act. 20. v. 28. ad majores natu Ephesi exhortatione: Attendite vobis, & universo gregi, in quo VOS SPIRITUS SANCTUS POSUIT EPISCOPOS, regere Ecclesiam Dei.* Et ad Hebr. 5. v. 25. *Nemo sibi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo.* Principium hujus doctrina est, quia Episcopus ordinatur ad regendam hanc suam ecclesiam per impositionem manûs, quæ est verum Sacramentum: veri autem Sacramenti effectus non est ab homine, sed à DEO, & CHRISTO, omnium Sacramentorum principali Ministro, juxta illud Joan. 1. v. 33. *Hic est, qui baptizat.*

** De solo CHRISTO legimus in Scripturis, quòd Ecclesia sit ejus sponsa: *Apo-calypt. c. 19. v. 7. item c. 21. v. 2. & 9. Ad Ephes. 5. à vers. 25. usque 32. Matrimonium carnale significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, non Episcoporum: Cap. 5. de bigam. Hinc Bonifacius I. Papa in epist. ad Honor. A. an. 419. vocat Ecclesiam intactam virginem, quam Christus uni desponsatam sibi servat. can. 1. dist. 97. Ecclesia, cui desponsavit se Christus, comprehendit, non solos clericos inferiores cum laicis, sed totum quoque chorum Episcoporum, incluso etiam supremo: Unitas Ecclesie, ex omnibus gentibus collecta, & uni viro Christo subiecta, ut ait Glossa in cit. cap. 5., sive tota collectivè Ecclesia, est mater singulorum, nemine excepto, & uxor sponsi cœlestis, cujus, & nuptiarum, filii vocantur ipsi quoque primi Discipuli Matth. 9. v. 15. Marc. 2. v. 19. Luc. 5. v. 34. & 35. Ignorat igitur jus Evangelii illud matrimonium, quod jus humanum allegoricè afferuit inter Episcopum, & suam Ecclesiam; Et hue quoque pertinet recentior illa titulatura Bonifacii VIII. in cap. 4. de immunit. eccles. in 6. *Ecclesie sponsæ nostræ.**

X. Multò minùs Antiquitas docuit, opus esse, ut Deus ipsemet per suum his in terris supremum Vicarium dissolveret hoc metaphoricum Episcopi cum suâ Ecclesiâ conjugium.*

* Primus omnium Innocentius III. Sæc. XIII., ad suam systema consequenter sustinendum, dixit, quòd omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, SUO TANTUM JUDICIO reser-

vaverit dissolvendum . . . non enim HUMANA, sed potius DIVINA potestate conjugium spirituale dissolvi, per translationem, depositionem, vel cessionem, ut habetur in cap. 2. h. t., & in cap. 3. eod. quod non HOMO, sed DEUS, separet, quos Romanus Pontifex [qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris] ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensatâ, non HUMANA, sed DIVINA potius auctoritate dissolvit. Non hinc dogma pro cathedrâ proponere intendit Innoc. III., sed Reservatum Papale nutans ratiocinio, prout ipse ingens plerumque ratiocinator erat, suffulcire: mallet autem, ut revelationem ex verbo Dei scripto, vel tradito pro se attulisset, quam tale, quod extat in cap. 2. h. t., ratiocinium; certè enim non persuasit, sed perplexos fecit interpretes, ut, quam sese in partem verterint, suis solutionibus satisfacere nequeant; id quod & disputando sæpè comperi, & video ex commentariis, aded, ut hoc cap. 2. queat dici *crux*, & *equuleus Canonistarum*.

XI. Et verò, cur Abbas non jungitur spirituali conjugio suis monachis? Cur non Plebanus, & quilibet Pastor animarum suæ plebi? Cur solus præcisè Episcopus? * Aut cur Nicænum Concilium can. 15. non fecit distinctionem inter Episcopum, Presbyterum, & Diaconum, indistinctim transire prohibitos, si in Episcopo ratio prohibitionis fuisset mysticum hoc conjugium episcopale?

* Episcopo, inquit, datur in sui consecratione annulus, desponsationis spiritualis pronubus! Nónne & datur Abbati, & quidem ipsissimâ formâ, quâ Episcopo? Accipe annulum, fidei scilicet signaculum, quatenus SPONSAM DEI (Dei, inquam, non tuam) sanctam videlicet Ecclesiam, intemeratâ fide ornatus, illibatè custodias. Nónne quoque in cap. 4. de concess. præb. Papa Celestinus III. investivit simplicem Canonicum Cameracensem per annulum? Sûntne hi ritus juris divini, an humani potius? Sanè, annuli carentiâ non obstante, Presbyteri parochiarum dicuntur Reginoni nostro in cap. 250. illas habere in uxores, ita, ut hæ legi eorum, quâmdiu vivunt, sint alligata. Equè levis est ratio, quod per obitum Episcopi ecclesia dicatur esse viduata: nónne enim Curia Romana Abbatum quoque electiones adstringit ad formam cap. Quia propter de elect. ided, quia in cap. 41. eod. ecclesia abbatialis etiam per mortem dicitur viduata?

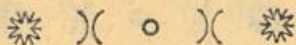
XII. Sed expendamus quoque *vim ratiocinii*, ab *Innoc. III. in cap. 2. h. t.* adhibiti: pro lapide illius angulari ponit: *inter CORPORALIA, & Spiritualia eam cognovimus differentiam, quòd corporalia FACILIUS DESTRUANTUR, quàm construantur: SPIRITUALIA verò FACILIUS CONSTRUAUNTUR, quàm destruantur. Sùntne hæc themata univèrsalia? **

* Multa crisis super hâc diversitate fieri potest, quòd minùs *univèrsaliter* vera sint hæc themata: Quid vult hic intelligi per *corporalia*? An *res corporales*, quæ tangi possunt, veluti fundus &c. ut in *princ. Inst. de reb. corpor.* Et, de quâ istarum rerum *destructionis* procedit thema? an de eâ, quæ *jure* fit, an de eâ, quæ *viâ facti* fit? Utiq; *viâ facti* plerumque citiùs destruitur corpus, e. g. domus, liber, arbor, quàm fiat; sed *viâ juris* facilius est impedire, ne fiat corpus, difficilius semel facti destructionem obtinere, ut constat in novi operis nunciatione, in actione de tigno, & aliis. Sic & *viâ facti* facilè depositi, atque translati sæpè fuerunt Episcopi, præsertim Orientales: quid autem *viâ facti* illicita huc facit? loquamur de *juribus* circa res corporales, sive *materiales*, & inquiremus, an thema hoc sit *univèrsaliter* verum, quòd hujusmodi jura faciliùs *jure* destruantur, quàm construantur? Sunt utique *nonnulla*, quæ plus requirunt ad sui constitutionem, quàm destructionem, ut *peculium*, quod & *animo*, & *traditione* constituitur, *solo animo* auferitur *l. 8. ff. de pecul.*, ut *possessio*, quæ & *corpore*, & *animo* acquiri debet, *solo animo* amitti potest *l. 3. §. 1. & 6. de A. vel. A. P.* Societas duarum voluntate initur, unius solius tempestivo recessu dissolvitur. *l. 4. §. 1. ff. pro soc.* Ast verò sunt alia in contrarium, quæ difficiliùs auferuntur, quàm dentur: sic patrocinium clienti addicere Advocato est facile, difficile non dum peractâ causâ renunciare: *conductio*, *emphyteusis*, *feudum*, facilè constituuntur, difficiliùs auferuntur: faciliùs constituitur dos, quàm alienetur, & pereat: pupillus, minor, ecclesia faciliùs acquirunt, difficiliùs perdunt: pignoris distractio plus requirit, quàm constitutio, plus revocatio donationis, quàm donatio; libertatem servo dare facile est, revocare difficillimum, *can. ult. XV. q. 7.*; semel hæres, semper hæres, faciliùs ergò nomen heredis acquiritur, quàm expungatur à personâ; publica honestas, consanguinitas, affinitas, facilè contrahuntur, contractæ manent firmæ, & similia plura: Quis nunc periculosam hanc in jure definitionem statuat: *jura corporalia faciliùs destruantur, quàm construantur.* Et ex alterâ parte, quis *univèrsaliter* ponet, *jura spiritualia faciliùs construi, difficiliùs destrui*? Equidem ea, quæ in *charaere interno indelebili* consistunt, facilè accipiuntur, nunquam, ne

à volentibus quidem, destruuntur, ut esse baptizatum, confirmatum, ordinatum; alia tamen spiritalia à *volentibus* facilius amittuntur, quam acquirantur, ut fides, spes, charitas, gratia sanctificans, commoda communionis Sanctorum: beneficium ecclesiasticum multis fortè expensis, & laboribus acquiritur *cap. 5. de renunc.*, unico maledicto verbo: *resigno* amittitur; ut quis fiat Papa, requiruntur duæ tertiæ votorum; ut desinat esse, sufficit unius Papæ renunciatio *cap. 1. de renunc. in 6.* Duo exempla, quæ affert *Innoc. III. in cap. 2. h. t.* non faciunt thema generale, neque illa in destruendo difficultas provenit ex *naturâ rei*, aut ex *divinâ institutione*, sed, uti ipsemet textus dicit, *juxta canonicas institutiones*; quod enim 1.) solus Episcopus presbyteratûs honorem dare possit, non auferre solus per *degradationis* terribilem ceremoniam, hoc purè humani juris est, per Tridentinum *sess. 13. cap. 4. de reform.* quoad interventum plurium Episcoporum remissi: & cur abstrahendo à canonicis, non posset unicus Episcopus cum suo Clero realiter *degradare*, cum unicus possit cum synodali judicio *verbaliter ab ordine deponere?* can. ult. XV. q. 7. Quod 2.) Episcopi à Metropolitanis suis munus consecrationis accipiant, non tamen, nisi per Romanum Pontificem condemnari queant, hoc rursus humanum est reservatum; nam olim Metropolitanus cum suis comprovincialibus & ordinavit, & deposuit Episcopum.

XIII. Pergit cap. 2. h. t. *Cùm ergò fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, suo tantùm judicio reservaverit dissolvendum, qui dissolutionem etiam carnalis conjugii, quod est inter virum, & feminam, suo tantùm judicio reservavit, præcipiens, ut, quos Deus conjunxit, homo non separet. Ast in hoc ipso inextricabilis nodus est; **

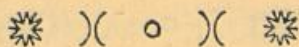
* Nam 1.) Vinculum matrimonii inter virum, & uxorem non est *purè carnale*, sed *plurimum potius spirituale*; quia divinum Sacramentum, & magnum est in Christo, & Ecclesiâ. *Ad Ephes. 5. v. 32.* Indissolubilitatem matrimonii non parit id, quod in ipso *carnale* reperitur, penitensque naturale; nam omnis res per quasunque causas nascitur, per easdem dissolvitur, *can. 4. XXVII. q. 2.*; sed sic post *S. Augustin. in can. 10. ead. caus. & quæst.* nuncupatum *bonum Sacramenti*, quare-

nus nempe illud conjugium designat, quod inter Christum, & Ecclesiam per Incarnationis mysterium est contractum. Cap. 5. de bigam. 2.) Quo pacto conjunctio viri cum femina refertur inter ea, quæ facilius destruantur, quam construuntur? cum vel ipse leges humanæ agnoverint, solutionem matrimonii difficiliorem debere esse, quam ejus compactionem. l. 8. C. de repud.; propter quod Immola in relect. huj. cap. statetur, matrimonium exorbitare à regulâ corporalium facilius destruibilem, quam construibilem: si verò exorbitet à regulâ, cur submittitur præmissæ regulæ, ad exorbitans non quadranti? Et quorsum exorbitat? Nónne ad spiritualia, difficilius destruibilia? Simile ergò cum sit istis, quid eisdem hic contraponitur? Et quid dico simile, quod est identicè spirituale? nam in vinculo spiritus est mysterii supra naturam, licet in operatione sit caro carnalibus conjugibus. 3.) Cur vinculum conjugii spiritualis esset fortius vinculo conjugii carnalis, cum de posteriore extet præceptum Dei absolutum, de priore nullum? carnale Dei Vicarius nequidem ob urgentissimas causas, e.g. si Imperator aliàs improlis moreretur, in ullo casu dispensativè dissolvere posset; spirituale verò dissolvit sæpius: nónne difficilius est absolutio, quam Episcopus suo Vicario generali non committit, præ illâ, quam committit? Si Papa nequit solvere minus forte vinculum carnis, quomodo solveret vinculum episcopatus, si esset magis forte? Quapropter Petrus de Marcâ lib. 7. de Concord. Sacerdot. & Imp. cap. 26. n. 8. ait: Argumentum illud Innoc. nimis probat; nam hinc potius sequeretur, nullo casu Papam posse dissolvere conjugium spirituale, cum ipse, quamvis Christi Vicarius, nullo casu possit dissolvere vinculum conjugii carnalis. Sed ajunt, Papam solvere autoritate divinâ, non humanâ: unde constat, quòd in solvendo hoc canonico vinculo Papa utatur altiore potestate, quam, cum alia difficilis concessio dat ex plenitudine potestatis? Omnis potestas sacra est hoc sensu divina, quia à Deo est; propterea tamen non omnis lex, nec omne decretum, vel factum dispensans Papæ est lex divina, decretum, vel factum ipsius Dei: an erit de fide, illum Episcopum à Deo translatum esse, quem transtulit Papa? Quid autem, si Papa transferret aliquem sine causâ canonicâ? An non esset ille translatus valdè? Atqui circa jus divinum nihil validè fit à Papâ, quod perperam fit! Non est solutus à voto quoad Deum, quem Papa sine justâ causâ absolvit voto: sequeretur, non esse coram Deo solutum à suâ Ecclesiâ Episcopum, quem Papa purè ob respectum humanum solvisset; quæ hinc nasceretur incertitudo in translationibus? Qui crederetur esse Episcopus novæ Ecclesiæ coram hominibus, ille coram Deo foret adhuc Episcopus prioris ecclesiæ, & sic Deo utraque ecclesia esset adultera, dum hæc viro alienæ nuberet, illa alieni uxor viro novo! Nónne ad hæc evitanda præstat contra ratiocinium cap. 2. dicere, conjugium Episcopi cum suâ ecclesiâ esse solùm ex institutione canonicâ conjugium, proinde verè solvi, licet cum peccato solveretur? Id quod dici non posset, si jure divino esset conjugium, idque fortius carnali conjugio.

XIV. Ad quem solvendum varii varia excogitârunt, id unum ferè lucrantes, quod alter alteri materiam refurandi præbuerit, vel alterius solutionem omittendi.*

* *Glosa*, non sciens frangere nucleum hujus textûs, dicit: conjugium Episcopi est fortius, i. e. dignius, quoniam carnale in veritate fortius est; quia dissolvi non potest, etiam si interveniat consensus Papæ, & ipsorum conjugum: spirituale verò conjugium in multis dissolvitur casibus, translatione, renunciatione, & depositione, autoritate Papæ; & idèd minus est forte, sed dignius. Sed hoc est vim ratiocinii evertere, quæ non in dignitate, sed fortitudine vinculi majore ab Innoc. posita est: idèd *Hosliensis* ait, quòd *Glosa* videatur hic literam violare; ipsemet verò in summâ h. t. vinculum, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam specialem, non judicat fortius, imò debilius, quàm carnale; sed solum vinculum matrimonii spiritualis, contracti inter Episcopum, & Ecclesiam generalem, propter unitatem Episcopatus toto orbe diffusi; hoc enim postremum vinculum ait inniti ordinationi divinæ; quos Deus conjunxit &c., & idèd rumpi non posse, vinculum verò, quo Episcopus ligatur Ecclesie Cathedrali, firmari constitutione canonicâ, idèdque per Papam dissolvi posse. Verùm ratiocinium Innocentii non loquitur de translatione ab Ecclesia universali, sed de particulari ad particularem, quàm præten dit fieri multò magis debere à Deo, quàm dissolutionem matrimonii carnalis, ut observat Cardinalis *Zabarella*, & aliàs constat, ita exactorari posse penitens Episcopum, ut non reputetur amplius pro Episcopo Ecclesie universalis. *Panormitanus* fatetur, certo respectu esse fortius in dissolvendo carnale, quàm spirituale matrimonium; quia illud solvitur autoritate Dei, istud autoritate Papæ; certo tamen alio respectu dissolvi difficiliùs spirituale, quàm carnale; quia durat post mortem propter characteris impressionem; sed, si duret post mortem, quomodo Ecclesia dicitur vidua, & nubere alteri? an fortè resuscitatus à mortuis Episcopus magis tenetur redire ad suam ecclesiam, quàm maritus resurgens ad suam uxorem? Character non copulat Episcopum eum hâc Ecclesiâ, neque eum universali, velut maritum, sed constituit eum unicè in ordine Episcopatus. Fortius alio respectu, ait porrò *Panormitanus*, esse spirituale matrimonium carnali; quia carnale dissolvitur per spirituale, videlicet per professionem religiosam, quam pariter vocat spirituale matrimonium; non autem e contra: nam illud carnale matrimonium, de quo Deus dixit: quod Deus conjunxit, homo non separet, est Innoc. III. in cap. 5. de bigam. solum matrimonium consummatum, cujus vinculum per professionem religiosam nequaquam solvitur: unde semper manet difficultas, cur Innoc. III. voluerit, dissolutioni matrimonii spiritualis plus obstare illud, quod Deus conjunxit &c., quàm dissolutioni matrimonii consummati? Itaque, omiffis istis solutionibus, *Gonzalez* ait, comparisonem, quæ fit in hoc textu,

non probare, quòd *spiritualis matrimonii vinculum æquè sit indissolubile, ac matrimonii carnalis consummati*; sed tantùm eò dirigi, ut probet, *neutrius dissolutionem posse fieri ab homine*: verum nõnne verba textûs: *cùm ergò fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, alserunt, magis illud resistere dissolutioni, quàm hoc?* Cujus autem dissolutioni magis resisteret? si *Dei*, ergò Deus in uno plus difficultatis inveniret, quàm in altero: si *hominis*: ergò homo minùs poterit dissolvere Episcopum à suâ Ecclesiâ, quàm maritum à suâ uxore: ergò magis erit ex se indissolubile conjugium Episcopale *quoad homines*: ergò, si Pontifex transferendo procedat *ut homo*, sine causâ *divinitus approbatâ*, ex meris respectibus politicis, sine judicio Dei, Episcopus non erit reâpse translatus! Quid hinc sequeretur in Ecclesiâ? Clariss. Bœckhu ait, semper manere verum, quòd fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, si utrumque *secundùm se* spectetur, hoc sensu, quòd *majori ratione* nixa sit indissolubilitas matrimonii spiritualis; quia spiritualia præstant carnalibus: quòd autem Pontifex in matrimonio carnali consummato dispensare nequeat, non habere id matrimonium *ex se*, sed *ex speciali superadditâ significatione conjunctionis Christi cum Ecclesiâ, ac unionis hypostaticæ*; qualis significatio non sit imposita consecrationi episcopali. Ast! Pontifex non potuit considerâsse matrimonium *secundùm se*, quale foret illud *in statu puræ naturæ*, sine significatione mysticâ, ex quâ unicè fluit indissolubilitas ejus; nam sic ruiisset ejus argumentum: *matrimonium carnale à solo Deo dissolvi potest: ergò etiam matrimonium spirituale*; cùm antecedens de matrimonio *secundùm se* non fuisset verum. Ex his apparet, laborare, & torqueri in vanum Canonistarum ingenia in salvando *Innocentii III.* ratiocinio, quod salvare nemo tenetur.

XV. Licet autem *similitudinaria* hæc Episcopi cum suâ ecclesiâ desponsatio, ut ut vetusta, sit pura *juris humani* creatura; ex hac tamen ipsâ comparatione æstimari potest, quantum difficultatis crediderint subesse Ss. Patres in translatione Episcopi. *

* In Concilio *Tracensi*, sive *Tricassino* II., an. 878. præsentè *Joanne VIII.* Papâ celebrato, *Rostangus* Arelatensis eodem oblato libello petiit remedium contra *desertores uxorum*, secundam superinducentes, & contra Episcopos, vel Presbyteros transmigrantes: *inventum est DE SALTU MIGRANDI de ecclesiâ ad ecclesiam episcopis, vel presbyteris, & DE CONJUGIO RELICTO, adhuc uxore vivente, & aliâ superductâ*: *Joannes VIII.* conformiter huic libello complexus est eodem statuto hõsce adulteros, & transmi-

transmigrantes: Inter nonnulla necessitatum à S. Synodo reclamatum est, quod à laicorum quidam, sortitis primò legaliter conjugijs, postposito Dei timore, secundi, vel tertii, adhuc uxore vivente, conjugii copulam contrabant. . . Ad augmentum quoque earum transgressionum, quod sebiliter dicimus, additum est, quod Episcoporum quidam intra septem provincias Galliarum, calcato termino Patrum, spretilque sancitu canonicæ auctoritatis, de minori ad majorem ambitus causâ demigrant episcopalem cathedram, quibus canones, spiritibus S. gratiâ conditi, concorditer contradicunt. Nos quoque . . . prohibemus, ne quisquam catholicorum taliter audeat à modò, & deinceps agere, &, si, ut non optamus, hætenus quidquam taliter actum est, dignâ pœnitundine ecclesiasticâ corrigatur. Denique hæc auctoritate apostolicâ virtute Dei intercedimus, UT EPISCOPI AD PRISTINAM SEDEM SINE MORA REDEANT; quia, si tardaverint, continuo omni Sacerdotali honore spoliabuntur: & LAICI REDEANT AD PRIMUM CONJUGIUM, sin autem, vinculo anathematis innodentur. Harduin. Tom. VI. Concil. pag. 193. & 196.

XVI. Inter Romanos Pontifices S. Gregorius M. usque adeò evitavit translationes, ut potiùs in casibus necessitatis excogitaverit loco earum sic in specie dictas incardinationes, cum debito redeundi ad propriam ecclesiam, cessante causâ.*

* Vid. part. prior. §. I. num. 9. Adde Joannem Diaconum lib. 3. cap. 18. Licet Gregorius vacantes Episcopos vacantibus civitatibus INCARDINARE studuerit; nunquam tamen Episcopum ab integritate suæ ecclesiæ, vel ipsè in aliam COMMUTAVIT, vel sub quâcunque occasione MIGRARE consensit. Imò verò nequidem enixè postulantibus eisdè incardinavit aliquem Episcopum, sed interdum solummodò eis dedit visitatorem, ut est exemplum in lib. 2. epist. 6. 7. 12. de Paulo, Nepefinæ civitatis Episcopo, quem sibi incardinari rogaverat Civitas Neapolitana. Nepefinæ autem ecclesiæ visitatorem intercè constituit Joannem Episcopum, ut nullo modo sentiretur Paulus absens. lib. cit. cap. 20. Demùm Paulo ad Nepefinam reverti sæpiùs expetenti Gregor. M. necessariò, ut scribit lib. 2. regest. epist. 35., annuit: tanta erat tunc temporis scrupulositas in translationibus. Incardinationis methodum servavit sæculo X. S. Hungariæ Rex Apostolicus Stephanus I.; nam, cum Sebastianum nominasset Strigoniensem Archiepiscopum, hic verò privaretur postcè visu, nominando illuc quidem transtulit Africum Colocensem Episcopum; ast,

visu recepto, *Sebastianum* Strigoniensi, *Astricum* Colocensi, restituit
Ecclesiæ. L. B. de *Pilatus* origin. jur. pontif. pag. 61.

XVII. Nempè ex unâ parte in translationibus metuebant
plurimum Ss. Patres ambitionem, vel avaritiam.*

* Cùm, sicut ex *Sardicensi* Concilio ait cap. 1. de cleric. non resid., nullus sit
inventus Episcopus, qui ad MINOREM de MAJORI civitate transferit:
majorem Sardicense intellexit civitatem vel majoritate sedis, ut est Me-
tropolis, vel majoritate populi, opùm, mundana potentia: hanc po-
streman majoritatem noluit planè attendi *Innoc. III.* in cap. 4. b. t., in-
crepans *Conradum*, quòd sub prætextu indulti apostolici, assumendi,
si vocaretur, majorem ecclesiam, assumpserit præ *Hildesensi* ditiorem
Herbipolensem; paris enim dignitatis sunt omnes Episcopatus, etiamsi
effet *Boviensis* in Italiâ: nulla mitra parva est: imò, quantum præ-
cisè ordinem episcopalem attinet, ubicunque fuerit Episcopus, sive
Romæ, sive *Eugubii*, sive *Constantinopoli*, sive *Rbegii*, sive *Alexan-*
driæ, sive *Tanis*, ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotii. S.
Hieron. relat. in cap. 24. dist. 93.

Additio 1. Hodie post *Innoc. III.* in cap. 4. b. t. reputatur major difficultas,
ut quis transferatur de cathedrali ad cathedralem, quæ reputantur ca-
nonice pares, quàm, ut transferatur quis de cathedrali ad *Metropoli-*
tanam; item, honestius visum est *Innoc. III.* in cap. 4. de postul., si
Suffraganeus ad *Metropolim* suam per translationem accederet, quàm,
si *Archiepiscopus* de *Metropoli* ad *Metropolem* transferretur; quia
Sedes *Metropolitica* sunt canonicè pares, licet forsan essent politica
consideratione impares: utique verò translatio de pari ad parem eccle-
siam suspecta est avaritiæ, si una sit ditior alterâ, vel ambitus munda-
ni, si una in temporalibus præcelleret alteri, e. g. si Episcopus unius
effet tantùm Comes Regni, alterius verò Princeps, vel Dux, aut Par
Franciæ: Ast ascensio de Episcopatu ad Archiepiscopatum cadit in suspi-
cionem duplicis criminis, ambitus, & avaritiæ: huc respexit canonis
Sardicensis motivum; sed *Innocentii III.* ævo facilior in hoc casu erat
translatio, cùm in majori dignitate propter majorem utilitatem faci-
lius soleat dispensari.

Additio 2. Canonis *Sardicensis* non erat tam ingratum minorari, quàm ma-
jorari: ast *Innoc. III.* in cap. 1. b. t. *Rudolphum II.*, *Antiochenum* Pa-
triarcham, eò reprehendit magis, quia *Metropolitam* *Apameæ* transtu-
lerat ad simplicem Episcopatum *Tripolitanum*: novo quodam mutatio-
nis genere PARVIFICASTI MAJOREM, & MAGNUM quodammodo mino-
rasti; EPISCOPARE ARCHIEPISCOPUM, imò potiùs DEARCHIEPISCOPARE

presumens: tale quid profectò fuerat aliquid novi; quia, quod ipsum dolebat *Sardicensis* canon, nemo petiit *minorem* civitatem, relicta *majori*. Ad casum hunc non pertinet, sicut rectè advertit *Hosiensis* in cap. 1. h. t., si quis Archiepiscopus *primum* sine fraude *simpliciter* cedat, aut aliter desinat esse Archiepiscopus, deinde verò simplicem episcopatum accipiat *ex intervallo*; quia non est *translatio*, neque *descensio*, sed *ascensio* potiùs: *Hosiensis* indigitat casum sub CLEMENTE IV. Papâ in Ecclesiâ Metropolitanâ *Salisburgensi*, in quâ *Philippo*, Carinthiæ Duci, quem *Alexander* IV. an. 1257. exauctoraverat, quoniam per novem annos neglexerat se facere consecrari, successit per postulationem *Udalricus* Secoviensis, retinens insimul hunc episcopatum, quia propter *Philippum*, ejusque potentes fautores, non potuit quietè habere Archiepiscopatum: vix autem denique *Salisburgi* à civibus, ejecto *Philippo*, receptus fuerat *Udalricus*, cum an. 1260. importuni creditores Romani ab eo urgebant apud Curiam solutionem ingentis summae, quam propter postulationis negotium Romæ contraxerat; Papa verò ipsemet, & curia petierunt aliam enormem summam in subsidium expeditionis Palæstinae ab *Udalrico* promissam, nempe 4000. *marcas argenti*, facientes modò 22662½. unciales *Ludovici* XV. Gallicanos; exhaustus bellis, ac invasionibus *Udalricus* solvere non potuit, nequidem post alterum terminum, agrè obtentum; hinc an. 1262. à Legato Papali *Tbomâ*, Episcopo Squillacensi, denunciabatur excommunicatus, & exauctoratus: anno 1264. *Udalricus*, defendendæ Ecclesiæ impar, resignavit: anno 1265. *Clemens* IV. resignationem ejus accepit, & Archiepiscopatum dedit *Uladislao*, Duci Lignicensi, postulato *Pataviensi*: ex intervallo autem reddidit *Secoviensem* Ecclesiam *Udalrico*, in quâ an. 1268. decessit. Vid. *Hansizii* German. Sacr. Tom. 2. à pag. 350. Ita jam priùs Sæc. IX. *Evo*, ob delicta statùs bis excidens *Remensè* Archiepiscopatu, ad preces *Ludovici* Germanici adeptus est à *Nicolao* I. Papâ *Hildesensem* Episcopatum. *Concil. Gall.* Tom. 3. pag. 356.

XVIII. *Ex alterâ* verò parte, difficultatem translationis facit *rarior existentia illarum conditionum*, propter quas solas ipsa permittitur: sunt illæ, *major utilitas*, vel *necessitas publica*, sine quâvis *subexistentiâ ambitionis*, vel *cupiditatis*. *

* Difficile est admittere *cessionem*, sive *renunciationem* Episcopi, nihil ultrò quærentis, cap. 10. *de renunci.*; quantò difficilius annuere *Episcopi translationi*? Canon, Apostolorum dictus, 13tius desiderat causam, non quæ solum *rationi consentanea* sit, sed etiam, quæ *compellat*, & insuper *plus lucri* pro Religione. *Concil. Carthag.* an. 398. apud

*Gratian. can. 37. VII. q. 1. utilitatem Ecclesiæ id faciendum poscentem: Papa Evaristus pseudo-Isidori in can. 11. VII. q. 1. inevitabilem necessitatem: ejusdem figuli Calixtus I. in can. 39. ibid. utilitatis, non ambiti-
tās, causam: ejusdem Anterus in can. 34. ibid. communem utilitatem, atque necessitatem, sed usā propriā voluntate cujusquam, aut domina-
tione. Joannes VIII. in epist. 4. 5. & 12. ait, Erotarium à desolatā per Barbaros provinciā Burdigalensi transferri ad Bituricensem cogente neces-
sitate non modicā, & barbaricā Hardain. Tom. 6. Concil. pag. 4. 5. 11. Clemens II. in epist. ad Salernitan. Archiep. an. 1047. exigentem necessitatem, vel maximam utilitatem, cum diligentissim. perquisiti-
one personæ, utrum necessariò sit transmutanda, ut sic major utili-
tas oriatur, sicut major Sedes assumitur: ergò contra Innoc. III. in cap. 4. b. t. non est eo ipso major utilitas, quòd major dignitas assuma-
tur: Eugenius III. in epist. ad Epp. German. in causā translationis Guicmanni Cyrensis ad Archiepiscopatum Magdeburgensem: Transla-
tiones Episcoporum sine MANIFESTÆ utilitatis, & necessitatis indi-
cio divinæ legis oraculum non permittit. Innoc. III. in cap. 3. b. t. ait: ECCLESIARUM necessitate, vel utilitate pensatā: ait in numero plurali: Ecclesiarum; non enim unius folius ad quam, sed etiam ejus
a qui, ut huic cum novo viro saltem aequè benè futurum sit, ne una ecclesia latetur, altera contristetur, sicut scripsit Damasus Papa, quem retuli in part. prior. §. I. num. 8. Quòd si transferendus plus boni queat in primā ecclesiā operari, quàm in secundā, non conceditur secundæ; propter quod idem Innoc. III. in cap. 3. de postul. Ravennatibus nequidem suum Romæ Presbyterum Cardinalem Soffredum concessit: Consi-
deravimus verò, quòd ejusdem Cardinalis præsentia UTILIOR sit, non solum ROMANÆ, sed etiam Ecclesiæ GENERALI, tam apud Apostoli-
cam Sedem. quàm apud Ecclesiam Ravennatem; unde non immeritò, PRÆFERENTES SPECIALI UTILITATI COMMUNEM, ET MINORI MAJO-
REM, prædictum Cardinalem postulationi ve, ræ non duximus conce-
dendum.*

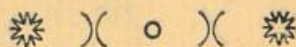
XIX. Inter sex illas causas, ob quas juxta cap. 10. de remunc. loco, vel ordini cedere potest Episcopus, duæ tantùm servire possunt ad translationem; nempè 1.) Debilitas corporis, si ipsa ex malignitate loci oriatur, aut cum hâc componi nequeat: * 2.) Odium malæ plebis; ** quor-
sum referri potest grave scandalum, si datum ab Episcopo non fuerit, sed acceptum sit, *** sive pusillorum esset, sive

Pharisaicum, cùm aliter, quàm translatione, sedari non potest.

* Sunt interdum constitutiones corporum tam delicatæ, ut, timorato medicorum judicio, in hâc regione, insulâ, climate, interire deberent, conservandæ alibi: talis Episcopus, sive ecclesiæ inutilis, alteri perquam utilis esse posset: insigne exemplum habet ex *Socrate* lib. 7. cap. 36. *Historia Tripartita* lib. 12. cap. 8. in *Sylvano* monacho, qui ab *Attico*, Patriarchâ Constantinopolis, ad *Philippopolim Thraciæ* ordinatus Episcopus, cùm tribus ibi annis degeret, ac propter subtile corpusculum frigora ferre non potuisset, rediit Constantinopolim, vitam monasticam rursus aliquandiu perfectè custodiens: post aliquantum verò temporis dedit eam, nihil mindus cogitantem, *Atticus*, Episcopum Trojæ, opportuno ejus corpori loco propter aëris clementiam. Quàm id gratum Deo fuerit, ostendit miraculum in ipso aditu civitatis à *Sylvano* patrum.

** Est hæc justa Episcopatus renunciandi causa per *cap. 10. de renunci. §. 5.* cedere posse, quem mala plebs odit. *Propter malitiam plebis cogitur interdum Prælati ab ipsius regimine declinare, quando plebs aded duræ cervicis existit, ut proficere nequeat apud ipsam, . . . cùm oves convertuntur in lupos, & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt.* Sed & Episcopis hæc justa causa est aliò discedendi; cùm enim laborem suum sine fructu esse considerent, in locum alium ad laborem cum fructu migrant, ait *S. Gregor. M. relat. in can. 49. VII. q. 1.* Equidem *Isidorus* larvatus sub nomine *Evaristi* Pape, apud *Grat. can. 11.* ibidem tales rebelles ecclesias tractari jubet, sicut adulteras, si se alteri Episcopo junxerint, aut super se alterum Episcopum adduxerint, aut esse fecerint, vel desideraverint, ideòque per acerrimam penitentiam cogi, ut *aut suo reconcilientur Episcopo, aut innuptæ permaneant*, id quod de uxore, cùm à marito malè discessit, *Apostolus præcepit*; attamen *Innoc. III. in cit. cap. 10.* credidit, *tales homines, etsi graviter pro crimine puniendi sint, esse tamen pro tempore utiliter tolerandos; quia sanguinem elicit, qui nimis emungit*: hinc dabitur eis alius Episcopus: patet exinde, magis solubile esse vinculum conjugii spiritualis, quàm carnalis; nam malæ, & irreconciliabili mulieri non dabitur alter maritus. Juvare in similibus gravium dissensionum causis facilè poterunt procuratione canonicæ translationis Reges, qui nominant Episcopos; at, ubi libera viget Capitulorum electio, omnes Ecclesiæ horrent assumere Episcopum ejusmodi, timentes, ne non ipse pro parte sit causa dissidiorum.

*** Hanc divisionem scandali suggerit *cap. 10. de renunci. §. 6.* Episcopus, qui

ob data scandala remanere in suâ ecclesiâ non potest, transferri non debet ad alienam, nisi fortè, peractâ priùs pœnitentiâ, ad aliquam remotissimam, quò malæ vitæ odor penetrare non posset: Afri eos, qui non jubebantur *deponi* episcopatu per Ss. canones, amandabant ad loca ignobiliora suæ dicecesis extra Cathedralē civitatem. S. *Augusti*. in epist. ad *Celestin.* Pap. apud *Constant* pag. 1055. affert exempla Episcoporum *Prisci* Casariensis, *Victoris*, & *Laurentii*, qui propter reatū iussu sunt *extra locum cathedræ suæ*, retento honore episcopi, in *quodam minore loco suæ dicecesis* commorari; rogans *Celestinum*, ut parem in *Antonium Fussalensem*, qui nimis savierat in hos cives, ad Afri latam sententiam confirmet, per quam nec transferretur ille, nec in cathedrali maneret: clamabat sic iudicatus Antonius: *aut in mea cathedrâ sedere debui, aut episcopus esse non debui*; refutat eum *Augustinus*: *Quasi nunc sedeat, nisi in suâ; propter hoc enim loca illa eadem dimissa, atque permessa sunt, in quibus & priùs episcopus erat*. ne IN ALIENAM cathedram contra statuta Patrum TRANSLATUS ILLI CITE diceretur: aut verò quisquam ita esse debet sive severitatis, sive lenitatis exactor, ut, qui non visi fuerint episcopatus honore privandi, nullo modo in eis vindicetur, aut in quibus aliquid visum fuerit vindicandum, episcopatus honore priventur?

XX. Graves quoque sunt causæ 1.) Siquis Episcoporum evidenter emineat in extirpandis hæresibus, quæ alibi fuerint creverunt. 2.) Si propter hostilitatem, vastatâ terrâ Episcopus hac illâque palans deberet circumerrare. * 3.) Si vastior sit capacitas Episcopi, quàm, ut in loco ignobilis vel depopulato concludatur. **

* *Joannes VIII.* ad Episcopos provinciæ Bituricensis epist. 5. *Ecce enim, ne civitate ad civitatem Episcopi transmigrant, sancti canones prohibent, sed, si hujusmodi sanctiones sine ullâ discretionē, vel dispensatione ducimus observandas, nullam compassionem fratribus exhibemus, quos gentiliū gladiis passos causâ fidei Christianæ servandæ videmus egentes, angustiātos, afflictos, hâc illâque palantes incedere.*

** *Idem Joannes VIII.* Papa *Protarium* ab Archiepiscopatu *Burdigalensi*, tunc paganorum frequentibus gladiis, prædæque continuæ irruptione ita consumpto, ut penè omne illic episcopale vacaret officium ad vacantem *Bituricensem* transtulit, ne TALIS, TANTUSQUE VIR occi-

quo prodesse aliis ecclesiis valeat, minimè vacaret. Epist. 4. ad Bituricenses.

XXI. Denique optimè faciunt Reges, qui ad Sedes Metropolitanas non mox nominant Prælatos Episcopis inferiores, sed postulant potiùs exercitatos diu in regimine Ecclesiæ Episcopos, * maximè de eadem provinciâ.

* Hujuscemodi Episcoporum, ad suas, vel alienas Metropoles translatorum, exempla, tum in Corpore Juris, tum apud Thomassinum, & veteres, reperiuntur plurima: testatur Innoc. III. in cap. 4. h. t. quòd Romæ in majori dignitate propter majorem utilitatem faciliùs solent dispensari. Submittunt se sanè Episcopi Suffraganei lubentiùs Metropolitanæ, qui diu jam didicist agere Episcopum, quàm ei, qui incipit esse tyro in Episcopatu, proinde regere Episcopos tam citò non discet, sicut alter, qui didicist regere Clerum, & populum, atque suffragiis suis in Concilio provinciali correxit suos Collegas, imò Metropolitanum ipsum.

QUÆSTIO

Ad §. II. num. VII., & seqq.

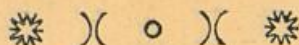
Ecquando contrahatur ab Episcopo conjugium spirituale cum suâ ecclesiâ?

¶ Decidit hoc Innoc. III. in cap. 4. h. t. his verbis: *Spirituale fœdus conjugii, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam in electione INITIATUM, RATUM in confirmatione, & in consecratione intelligitur CONSUMMATUM.* Sunt igitur hęc 1.) *Sponsalia in spiritu, quæ fiunt per consensum electi in sui electionem: de his ait id. Innoc. in cap. 21. de elect. per mutuum consensum eligentium, & electi QUASI CONJUGALE vinculum spiritualiter est contractum, per quasi-conjugale intelligens sponsalium: hæc sponsalia sunt perquam anomala: nam sponsa obligatur sponso, quò minus possit recedere ipsa poenitendo; ast sponso potest liberè juri suo renunciare in manibus solius Capituli. Parisius de resign. lib. 7. cap. 1. n. 78. per textum cap. 26. de elect. in 6., nec alligatus sponsæ tenetur petere sponsalium dissolutionem, tametsi Electus jam petiisset confirmationem: Roman. Inst. canon. part. 1. tit. 4. cap. ult. n. 278.; ex quo apparet, etiam sponsalia carnalia esse in obligando sponsum fortiora spiritualibus. 2.) Conjugium in spiritu ratum: hoc fit per confirmationem, ver-*

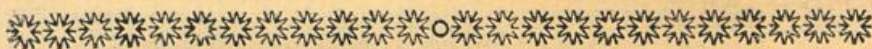
ho, vel scripto: hæc, juxta *Innoc.* facit vinculum conjugale *juris divini*, sic, ut post confirmationem verum sit dicere: *Deus hunc Episcopum conjunxit ex nunc cum hac Ecclesia, tanquam uxore ejus*; propter quod confirmatus duntaxat, licet, nondum consecratus, à nemine transferri potest, quàm à Papà. *Cap. 1. b. t. vers. licet enim.* At verò confirmatio electionis, prout est actus separatus, ac temporis intermedius inter electionem, & consecrationem Episcopi, est mera creatura praxeos humane, quæ in jus scriptum transit; olim quippe hæc duo fecerunt unum Episcopum, electio, & consecratio, can. 8. dist. 40. *Sicut viri, & mulieris digna conjunctio unum facit matrimonium, ita . . . & electio, & consecratio unum faciunt Episcopum.* Verbalis illa, aut bullaris confirmatio non tribuit Episcopo, post eam consecrando, plus divini juris, & jurisdictionis, quàm Abbati, vel abbatiffæ, quasi-episcopalem jurisdictionem habentibus, nunquam consecrandis; nam causa utrinque humana est, consequenter duntaxat humanum producit effectum: concessio jurisdictionis sine actu sacramenti tam parùm est opus immediatum Dei, quàm ablatio jurisdictionis: *Paulus, & Barnabas act. 13.* facti sunt Apostoli per impositionem manûs, per hanc similiter *Timotheus* à Paulo creatus est Episcopus 1. ad *Timoth. 4. v. 14. 2. ad eund. 1. v. 6.* Si Confirmatus assimiletur duntaxat existenti in matrimonio rato; ergò nondum taliter conjuncto, ut in eundem caderet illud: *quod Deus conjunxit, homo non separet*: Arg. cap. 5. de bigam., & cap. 7. de convers. conjug. Nempè matrimonium carnale ratum duntaxat non est ex divino præcepto indissolubile, nec solvitur auctoritate divinâ per summum Pontificem, sed humanâ: Deberet ergò electus ad Episcopatum post confirmationem comparari marito, qui existit in matrimonio consummato, ut teneret vis argumenti, quod formavit *Innocentius*; sed ubi est jus divinum, hoc asserens? imò, ubi ante hanc decretalem *Innocentii* est jus humanum? fatetur ille ipsemet ibidem, usque ad tempora illa, quod cautum fuerat de EPISCOPIS, expressum non fuisse de ELECTIS: ergò de his fecit *Innoc. III. jus novum*; licet novitatis odium declinare contenderit per identitatem rationis inter conjugium Episcopi ratum, & consummatum, subjungendo: propter expressam tamen similitudinem, vel identitatem potius, nemini poterat videri dubium, subtiliter intuenti, cum de similibus idem judicium sit habendum. Sed quomodo probavit, confirmationem electi tantundem in ratione vinculi efficere, quantum efficit electi, & confirmati consecratio, etiam de jure tantum ecclesiastico humano? Ait 1.) Non debet in dubium revocari, quin post electionem, & confirmationem canonicam inter personas eligentium, & electi sit CONJUGIUM spirituale contractum: Repono: quis canon, ne dicam, quod jus divinum, asseruit hocce novum genus conjugii, resultans præcisè ex electione, & confirmatione solâ? Obstat profectò cap. 1. dist. 100., in quo ecclesia, habens Metropolitanum, sed nondum consecratum, ter dicitur esse adhuc viduata: solvere nititur *Innocentius*, non intelligi hoc casu

ecclesiam VIDUATAM, quasi SPONSUM non habeat; sed, quia sponsus ejus nondum sit consecratus, adhuc QUOAD QUÆDAM quasi viri maneat solatio destituta, sicut, juxta communem modum loquendi dicitur ecclesia viduata, quæ licet Episcopum habeat, inutilem tamen perhibetur habere. At sponsus, per metaphoram juris humani, habeat talis Ecclesia in Electo confirmato: ubi autem dicitur habere maritum, & virum ante consecrationem sponsi? Nōne vidua, sponsum novum carnalem habens, vera est vidua, donec actu contrahat matrimonium? Cur ad improprietatem verbi confugitur, ubi nihil urget à proprietate verbi recedere? ubi tūc dici potest, confirmationem de se plus non esse, quàm sponsalia de futuro conjugio spirituali, per Superiorem approbata, subsequi sponsalia de presenti, quando peragitur consecratio, consummari hoc metaphoricum conjugium, dum Episcopus baptizando, & ordinando clericos, generat suæ uxori filios? Sine actu enim ad generationem ordinato consummari matrimonium quis intelligat? Ait 2.) Vinculo confirmationis profecto nihil addi per dignitatem episcopalem? Quare? Cùm quis, inquit, episcopali præditus dignitate nullus tamen Ecclesie possit esse Episcopus. Ergo inprimis frustra sunt illi, qui fortioritatem vinculi hujus conjugalis quærunt in characteribus indelebilibus; hic quippe secundum hanc litteram ad rem non est, nec aliquid addit: deinde verum quidem est, quod possit aliquis esse Episcopus Ecclesie Catholice, quin sit alicujus specialis Ecclesie Episcopus; at nego, esse quemquam Episcopum Ecclesie specialis, quin sit Episcopus Ecclesie Catholice; ita parum verò Electus solum confirmatus est unius, vel alterius Episcopus, ut secundum canones ne quidem nominetur Episcopus; quomodo ergo erit unus ex illis, quos canones nominant Episcopos, dum eorum uxores appellant ecclesias? Si dignitas episcopalis in abstracto me non facit virum uxoris spiritualis, facit me tamen consecratio episcopalis in concreto ad certam ecclesiam ordinari; & sanè mirum esset, si omne perficeretur verbo hominis confirmantis, nihil adderetur sacramento consecrationis. Episcopos ponit Spiritus S in particularibus ecclesiis. Can. 46. VII. q. 1. versu: attendite itaque vobis, & omni gregi: Episcopus sacatur ad certam ecclesiam. can. 11. ibidem; & idem ipse Innoc. III. in cap. 2. b. t. statuit, quod Electum, & Confirmatum Abricensem, qui per Metropolitanos ad Andegavensem Ecclesiam translatus indebitè fuerat, atque ad hanc consecratus, munus CONSECRATIONIS sibi impensum, nec PRIORIS ecclesie ipsum Pontificem fecerit, nec SECUNDÆ; cùm AD PRIMAM non fuerit consecratus, & AD SECUNDAM (priori vinculo perdurante) non potuerit canonicè consecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus: ergo consecratio ad certam ecclesiam facit episcopum certæ ecclesie; sed esse episcopum certæ ecclesie plus est, quàm esse duntaxat electum, & confirmatum certæ ecclesie: ergo consecratio plus addit, etiam respectu certæ ecclesie: nempè datus ecclesie per electionem, & consecrationem est

tantum datus ab homine: datus per consecrationem est datus à Deo. Sed reflectis! Quid ergò, si Episcopus contra Chalcedonense ab initio fuisset vagè ordinatus, aut post renunciationem suæ ecclesiæ, honore retento, alteri Episcopatu datus? Tunc certè dabitur suæ uxori spirituali absque ordinatione novà: ergò ad accipiendam spirituales uxorem sufficit verbalis deputatio, vel bullaris. R. Ut sit deputatus ab homine C. à Deo N. Nullus ponitur immediatè à Spiritu S. ad certam Ecclesiam, nisi, qui ad eam, simul, & universalem, sacratur: reliquos, vagè, id est ad solam universalem, ordinatos, posuit Spiritus S. in Episcopatu Ecclesiæ Catholice, qui unus est, atque indivisus, can. 6. VII. q. 1. can. 13. XXIV. q. 1., sive quis actu sponsam habeat, sive non, sive hanc habeat, sive illam: supposito, quòd in Episcopatum (cujus, salvo centro unitatis, Primatu nempe Petri, à singulis, ut ait loc. cit. S. Cyprianus, in solidum pars tenetur) aliquis per consecrationem adlectus fuerit, jam illi perinde est, cui civitati ab homine, determinante locum, præficiatur; dum enim hanc particularem regit, simpliciter regit Ecclesiam Dei, quæ ipsa una est, atque indivisa, tota in toto, & tota in quâlibet parte toti coadunata: Ex his vides, quomodò Episcopum jam consecratum faciat homo determinans ei civitatem, spirituales maritum; quin hoc ipsum facere queat cum non consecrato: nudæ igitur confirmationis tanta virtus ex se non est, quantam ei primus h. cap. tribuit Innoc. III.; cum ipsa facere non possit Episcopum, neque universalis, neque particularis Ecclesiæ, sed solummodò, ex instituto sequioris avi, tribuat exercitium jurisdictionis quasi-episcopalis.

P A R E R G A.

EX JURE GENTIUM.

TEXTUS.

Qui pro usu, aut vestimentorum, aut argenti, aut jumenti, mercedem aut dedit, aut promisit, ab eo custodia talis desideratur, qualem diligentissimus paterfamilias suis rebus adhibet. §. 9. Inst. de locat. conduct.

Quæstio. An ergò in conductione rei alienæ ad usum naturalis ratio requirit summam diligentiam? R. Et naturalis, & civilis ratio requirit summam in custodiendo, sola naturalis in utendo.